

Oponentský posudok

na habilitačnú prácu

Dynamika zmien produkčných a reprodukčných vlastností autochtónneho plemena kúr oravka

Autor: Ing. Cyril Hrnčár, PhD.

Oponent: Doc. RNDr. Ján Rafay, CSc., NPPC Nitra

Význam genetického polymorfizmu z hľadiska zachovania biologickej diverzity sa dostal do popredia v súvislosti s homozygotizáciou zootecnických jednotiek, ktorá vznikala ako dôsledok direktívnej selekcie na ekonomicky dôležité znaky pri tvorbe vysokoúžitkových populácií. Eliminácia alel, ktoré neprispievajú do žiadanej fenotypovej manifestácie má však svoje negatívne dôsledky z hľadiska využitia takýchto genotypov v zmenených podmienkach chovného prostredia. Preto sa už niekoľko desaťročí vykonávajú konzervačné postupy, ktoré by genetickú variabilitu udržiavali resp. rozširovali. Pri hydine a drobných hospodárskych zvieratách všeobecne sa osvedčili metódy uchovávanía genetických zdrojov in situ, pričom sa často využíva organizovaná drobnochovateľská základňa.

Takýmto príkladom je produkt šľachtenia z iniciatívy Vasil'a Babuškina z päťdesiatych rokov - plemeno kury oravka. Vzhľadom na východiskové genotypy, ktoré boli použité z oblasti Oravy sa toto plemeno zaraďuje medzi národné plemená hydiny a ako prírodné dedičstvo je potrebné ho udržiavať v primeranej veľkosti a predpísanom plemennom štandarde. Preto je cenným príspevkom do tejto problematiky aj predkladaná habilitačná práca zaoberajúca sa hodnotením reprodukčných a produkčných charakteristík plemenného krdľa oravky v podmienkach VPP SPU Nitra.

Dielo je formálne rozčlenené do siedmich kapitol a samostatnej prílohy, pričom spolu s 304 citovanými prácami je spracované na 131 stranách.

V úvode autor vyzdvihuje adaptačné schopnosti oravky, ktoré prispievajú k plošnému rozšíreniu tohto plemena v drobnochovateľských podmienkach a vytvárajú predpoklady pre využitie jej alel v budúcich šľachteniach iných zootecnických jednotiek.

V nasledujúcej kapitole práca prezentuje údaje o možnostiach využitia lokálnych plemien hydiny, plemenných charakteristikách oravky, perspektívach využitia tohto plemena a biologických predpokladoch úžitkovosti hydiny. Určite by túto časť práce obohatila detailnejšia informácia o chovateľoch, ktorí iniciovali vznik jediného národného plemena hrabavej hydiny na Slovensku a zaslúžili sa o jeho šľachtenie.

V Ciele práce autor zahmul šesť oblastí zameraných na sledovanie a analýzu vybraných reprodukčných a produkčných ukazovateľov z hľadiska veku, pohlavia a chovnej sezóny zvierat.

Kapitola Metodika práce a metódy skúmania prehľadne uvádza popis chovného prostredia, charakteristiky sledovaných zvierat, podmienky výživy, použité metodiky sledovania biologických ukazovateľov a štatistického spracovania výsledkov meraní.

Získané údaje, ich spracovanie a interpretácia sú prezentované v prehľadných tabuľkách s popisom v kapitole Výsledky práce a diskusia. Charakteristika vajec v sledovanom súbore mohla byť doplnená o živú hmotnosť nosníc v čase znášky, čím by sa dali údaje extrapolovať aj na iné, nepříbuzné, kŕdle. Uvádzané výsledky potvrdili, že sledovaná populácia kúr vykazuje fyziologické, reprodukčné a jatočné charakteristiky zabezpečujúce dobré úžitkové vlastnosti.

V záverečných kapitolách autor uvádza svoje predstavy o využití získaných poznatkov a rekapituluje najvýznamnejšie poznatky získané v práci.

K práci mám nasledovné pripomienky:

1. V kapitole Charakteristika biologického materiálu (str. 46) sa uvádza pôvod sledovaných zvierat zo Vzorkovnice hrabavej hydiny VPP SPU. Ide o plemenársky uzavretý chov, alebo sa tu využíva aj genofond oravky z iných častí Slovenska ?
2. Pri popise rastu živej hmotnosti oboch pohlaví (str. 74) vo veku 5, 12 a 20 týždňov sa prezentuje väčšia hmotnosť kohútov ako slielok. Pri uvádzaní živej hmotnosti v tab. 22 medzi pohlaviami sú sliepky štatisticky preukazne ťažšie ako kohúti. Ako možno interpretovať tento nesúlad ?
3. V tab. 23 je uvádzaná priemerná jatočná hmotnosť kohútov 3680 g, čo je mimo hmotnostného štandardu oravky pre toto pohlavie (2800 – 3300 g). Plemenný štandard živej hmotnosti sa pri tomto komplexe ukazovateľov nezohľadňoval ?

Záver.

Po celkovom zhodnotení obsahovej a formálnej stránky habilitačnej práce *Dynamika zmien produkčných a reprodukčných vlastností autochtónneho plemena kúr oravka* konštatujem, že práca **spĺňa** kritériá pre habilitačné konanie v študijnom odbore 6. 1. 4. Špeciálna živočíšna produkcia a navrhujem, aby bola **prijatá**.

V Nitre 14. 1. 2020